

CİHAT ÇETİNKAYA
info@ustadim.com

Geçen yaklaşık iki yıllık süreçte, başta Amerika Birleşik Devletleri'nde olmak üzere birçok ülkede fırsatlar esti. Güçlü olduğunu düşündüğümüz birçok ekonomi derinden sarsıntılar geçirdi. Ticaret hacminin daralmasının neticesi olarak işsizlik, talep daralmasına paralel bir şekilde seyreden üretimlerde azalma, enflasyonun çok düşük seyrettiği ortamda durgunluk (resesyon) içine düşen ekonomiler, kendilerini düzleşme çıkaracağını düşündükleri pek çok enstrümanı kullanarak krizin etkilerinden kurtulmaya çalıştılar. Ülke-

caret hacmindeki daralma nedeniyle tüm ülkelere yayılan olumsuz gelişmelere karşı, karar alması ve tedbirler koyması gereken birçok kimse öncelikle krizin bizi etkilemeyeceği tezini şiddetle savunup, bir müddet sonra da krizin Türk ekonomisini teğet geçtiğini, bankacılığın sektörünün zarar görmediğini, borsanın çökmediğini ısrarla dile getirdiler.

Evet, bankacılık sektörümüz krizden etkilenmedi. Çünkü, dünya ile birebir entegre bir bankacılık sistemimizin olmaması ve özellikle mortgage uygulamalarına sistemin uzak durmuş olması ve diğer türev araçların olmaması bizi kurtardı. Buna ilave olarak borsa hacminin darlığı ve derinliğinin olmaması, büyük krizin tsunami etkisinden korunmasını sağladı. Ama bütün bunlar Türk ekonomisinde işsizliğin artması, üretimin ve dolayısıyla ihracatın azalmasına engel olamadı. Ayrıca, ithalatın zorunlu ithal malları dahil olmak üzere düşüşü, ekonomimizin büyüme ve kalkınma rakamlarını süratle aşağıya çekti. Neticede, yüzde 9'lar seviyesinde seyreden işsizlik rakamı iki katına çıktı. Yüzde 80'ler civarında gezen işletmelerin kapasite kullanım oranları özellikle imalat sektöründe yüzde 60'lar seviyesine geriledi. Ekonomideki daralmanın baş mimarlarından olan "talep daralması", enflasyonun belini kırdı ama, bunun ekonomimize faturası son yirmi yılın en kötü dönemi ve eksi büyüme oldu. Ülke ekonomisini yönetenlerin bu dönemden çıkartması gereken en önemli ders; ithalata bağımlı

ihracat stratejilerinin son derece sakıncalı olduğu, özellikle ülkemizin ihracat sepetindeki çeşitliliğin artırılmasının şart olduğu ve bunlardan çok daha önemli olarak geleneksel pazarlar dışında yeni pazarlar ve ülkelerle ihracatımızın artırılmasının şart olduğudur. Türkiye Cumhuriyeti

KADROLARIMIZ VE EKONOMİMİZ

Ekonometri dergisinin Mart - 2008 sayısında yazdığım makalemde, 2008 Yazının ve Sonbaharının Dünya Ekonomisi ile ülkemiz açısından seyrini değerlendirmiştim. O günlerdeki popüler anlatımla önümüzdeki dönemin "Olasılıksızlık" olduğunu vurguladığım yazımda, tüm dünyada ticaret hacminde daralma yaşanacağını ve ekonomilerin belirsizliğe doğru yol aldığını vurgulamıştım.

lerin siyasi yapısının ve geleneklerinin ne olduğu dahi zaman zaman göz ardı edilerek en liberal ve kapitalist olduğu bilinen ülkeler dahi tamamen Devletçi hatta katı sosyalist uygulamaları ortaya koymaktan çekinmediler. Ülkelerin ortak hedefleri; talep artışını tetikleyerek, üretimin artırılması, işsizliğin düşürülmesi ve dünya ticaret hacminin genişletilmesi yoluyla halklarının refah ve mutluluğunu arttırmak oldu.

Dünyada genel olarak bunlar yaşanırken, özellikle bankacılık sisteminde devlet desteği ve fonlar uygulamaları ekonomilerin ayakta kalabilmesi adına son derece önemli uygulamalar olarak tarihe geçti. Ülkemizin, dünyayı sarsan ve pek çok ekonomiyi yeni kararlara iten dünya ekonomik buhranı karşısında ne yaptığı ise oldukça tartışmalı. Hafızamızı biraz zorlayarak geriye baktığımızda, dünya ti-

Ne zaman ki insanlar "karnı tok, sırtı pek" olurlar, işte o gün ülkemizin bütün sorunlarının üstesinden gelmiş ve çağdaş dünyada yerimizi almış oluruz.

Merkez Bankası 2009 yılının başından bu yana Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası'nın izlediği gibi politikalar izlemekte ve kendi adına hiçbir şey yapmamaktadır. İzlenen Gevşek Para Politikası neticesinde, faiz hadleri yüzde 6.5 gibi çok düşük seviyelerde tutulmuştur. Reel faizlerin yüksek seyretmesine karşılık izlenen düşük faiz yüksek kur politikasının sonucu, Türkiye'de altın fiyatları tarihi zirvelere ulaşmış, son altı ayda çeyrek altın 55, TL seviyesinden 100, TL seviyesine çıkmıştır. Altında bu artışlar yaşanırken Londra ve New York borsalarının aksine, Türkiye'de borsa düşmediği gibi yüksek seyretmeye devam etmiştir. Borsanın yüksek kalmasının sebebi; bankacılık sektörünün borsadaki yerinin genişliği ve katlılığının diğer sektörlerle göre göreceli de olsa yüksek olmasıdır. Bu durumun, derinliği olmayan borsamızın dünya ekonomik krizinden az oranda etkilenmiş olması sonucu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bugüne kadar olanlar olmuş, Türkiye çok ciddi üretim ve performans kaybına uğramış, sonuçta Türk ekonomisinin ihtiyacı olan yıllık büyüme ve kalkınma oranlarından çok uzağa düşülmüştür. Bundan sonraki dönem ve yapılması gerekenler çok daha büyük önem taşımaktadır.

Türkiye gerek genç nüfusu, gerek dünya coğrafyası üzerindeki coğrafi ve jeopolitik konumu nedeniyle çok ciddi sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik hamleleri yapmak mecburiyetindedir. Ekonomik açıdan güçlenme; sosyal, siyasal ve kültürel sorunların aşılmasında, aynı coğrafyada geçmiş ve geleceği paylaşan tüm bireylere yardımcı olacaktır. Ülkemiz belirsizlik yaşamayı hak eden bir toplum yapısına sahip değildir. Toplumunu oluşturan tüm bireyler ve halk, refah toplumu olma isteklerini her türlü platformda dile getirmektedirler. İnsanlar sadece demokrasi değil, eğitimde, sağlıkta, gelir dağılımında, sosyal yaşamda adaletin tam olarak sağlandığı, sosyal güvencelerin ve refahın paylaşıldığı bir toplumsal yaşam biçimi istemektedir. Gerçekte, Türk halkı bu istediklerini fazlasıyla hak

etmektedir. Dolayısıyla bu taleplere en uygun cevapları alabileceği siyasal kadrolara ülkenin yönetimini teslim etmekte tereddüt etmeyecektir.

Anadolu'da esnaf arasında çok yaygın kullanılan anonim deyimler vardır. "Halep oradaysa arşın burada". "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" gibi. Bunların halk dilindeki anlamı, çok fazla söz üretmek değil iş üretmek kıymetlidir. Ne zaman ki insanlar "karnı tok, sırtı pek" olurlar, işte o gün ülkemizin bütün sorunlarının üstesinden gelmiş ve çağdaş dünyada yerimizi almış oluruz. Çünkü; "lafı peynir gemisi yürümüyor".

Hâlihazırda dünya ekonomisinin yapısal değişimi ve kabuk değiştirmesi

tamamlanmış değildir. Özellikle Çin ekonomisindeki yüzde 11'lik büyüme ve dış ticaret fazlası vermesi dikkatleri bu yöne çevirmeyi gerektirmektedir. Türk ekonomisini de bugün yöneten veya yönetmeye talip olan kadroların, başta Çin ekonomisi olmak üzere, Türkiye Cumhuriyetlerle ekonomik ilişkileri geliştirmenin yollarını aramasını tavsiye ediyorum. Arap dünyasında ya da Afrika ülkelerinde aradığını bulamayan Türk girişimcilere yeni hedefler gösterilmesi tarihi sorumluluk olarak önümüzdedir. Geçmiş olaylardan ders çıkarmak gerekirse, Amerika liderliğindeki Avrupa finans krizinin bize maliyeti ve sonuçlarını doğru değerlendirmekle yola çıkmak en akıllıcası olacaktır.

